

H.C. Delsman jr.
maart 1906

Aan het Karnemelksche Gat

Het was een prachtige dag in 't laatst van September, dat ik besloot nog eens naar de Koenemolen te wandelen. Wat scheen 't lang geleden, dat ik voor 't laatst dien kant uit was geweest, hoe ver leken de lentemaanden weg, toen we er zeker minstens twee maal in de week heengingen. Er was dan ook heel wat sinds die dagen gebeurd, doch de groote vakantie, die tijd, waarin we zooveel meer beleven dan anders misschien in een heel jaar, was nu voorbij en we moesten weer onzen troost zoeken in de omstreken van Amsterdam. 't Was dan een prachtige, windstille dag op den grens van zomer en najaar en vroolijk stapte ik in den vroege morgen 't Vondelpark door en den Amstelveenschen weg langs. Een lichte nevel maakte 't groen der landen zacht en vlak en den horizon wazig. In de weilanden bloeiden nog wat paardenbloemen en klaver, 't was niet meer zoo'n bonte weelde als toen dotter- en koekoeksbloemen daar bij duizenden prijkten, ook de bladeren van de oude iepen langs den weg waren lang niet frisch meer, geteisterd door 't zonnegeweld van een langen en warmen zomer.

Maar toch was er niets droevigs in het landschap, het treurde niet om den naderende herfst, en als ik naar den lichtblauwen hemel zag en de koolmees als van ouds in een boomgaardje langs den weg hoorde zagen, dan voelde ik mij integendeel geheel in de lente terug. Een eindje voor de Kalfjeslaan sloeg ik rechts af en volgde 't smalle zwarte weggetje aan welks einde de nevelige omtrek van den Koenemolen opdoemde. Nog een paar minuten en 't Karnemelksche Gat lag voor mij: een stille, met riet omzoomde plas, door geen zuchtje bewogen. In het voorjaar zongen in 't riet de karekieten hun eindeloozen zomerzang, nu was alles stil en rustig. Alleen een zacht geplas van water liet zich achter de rietkraag hooren, nu eens wat luider, dan weer zachter. Onbewegelijk bleef ik staan luisteren en lang duurde het niet, of een paar meerkoetjes zwommen knikkend tevoorschijn en snuffelden eens hier en pikten daar wat aan een omgevallen rietstengel, lieten mooi hun helderwitte kopschildjes zien en verdwenen weer in 't riet. Ver op de onbewogen watervlakte zwommen ook een paar zwarte vogeltjes voort, midden over 't meer.

Wat maken zoo'n paar bewegelijke zwarte stipjes een plas in de oogen van een natuurliefhebber op eens veel mooier, dan wanneer zich op de effen oppervlakte geen spoor van natuurleven vertoont, 't zij door de alles verdrijvende nabijheid van den mensch of door andere oorzaken. Hoewel 't eerst mijn plan niet was geweest, kreeg ik toch lust nog eens wat te roeien, mij te laten dragen door dat onbewogen water en eens te onderzoeken, wat het meer nog aan planten en vogels zou opleveren zoo laat in den tijd. Vlak voor mij lag de molen, een mooie stevige met een tuintje en een paar schuurtjes er omheen en aan de eene zijde het sluisvaartje dat 't Karnemelksche Gat met het Nieuwe Meer verbindt. De molenaar hielp mij spoedig aan een schuitje en met een paar flinke slagen was ik een goed stuk van de wal en links en rechts zag ik de koetjes en waterhoentjes haastig een schuilplaats in 't riet zoeken. Beide vogels overwinteren in groot aantal bij ons. Zoo kan men op Zeeburg den heelen winter door troepen van honderden meerkoetjes waarnemen, dobberend op 't water, zonder ooit aan wal te gaan. De waterhoentjes daarentegen zwerven 's winters overal in kleine troepjes rond en men ziet ze dan eer op 't land dan in 't water. Koetjes zijn dan ook meer zwemvogels dan de rietkippen, de eerste toch hebben pooten met gelobde, de laatste met niet-gelobde teenen. Nu eerst maar eens naar de rietlandjes langs de kanten, veel bloemen waren er niet meer, alleen lieten zich hier en daar nog de paarse bloemhoofdjes van de munt zien. De andere planten waren alle flink in de weer hun vruchten te doen rijpen. Hier staken de bruine kolven der lisdodden omhoog, daar hingen zware vruchten van de gele lisch, tot barstens gevuld met de kleine bruine schijfjes, die straks den tocht over de ongewisse baren zouden aanvangen, om aan vreemden oever aangeland, weer nieuwe planten voort te brengen. 't Waterheklmkruid, hop, winde, lotus (rolklaver), *sonchus palustris* (moeras melkdistel), alle waren ze ijverig bezig voor hun nakomelingschap zorg te dragen, ieder op zijn eigen manier, doch alle met hetzelfde doel. Vogels lieten zich niet zien en ik stak dus spoedig weer van wal en roeide langzaam langs den rietzoom verder. Een vreemd geluid trof mijn oor. 't Kwam uit 't riet en was zeker van een vogel, maar van welke? Er kan toch geen uil in 't riet zitten en van diens heesche geblaas had 't toch veel. Een langen tijd bleef ik doodstil liggen in de hoop, dat de geheimzinnige vogels, - want er waren er meerdere, zooals te hooren was, - zich vertoonen zouden.

't Was weer een van die Tantaluskwellingen, waaraan de loopbaan van een vogelliefhebber zoo rijk is, want 't riet in gaan was onmogelijk, daar dan 't geraas, dat hierdoor veroorzaakt werd, de vogels zou verjagen. Ten einde raad roeide ik geruischloos een slootje in en trachtte over land 't riet te naderen, doch zonder resultaat, ik hoorde wel steeds weer 't vreemde geluid doch kon niets te zien krijgen. Dan maar weer terug naar de boot. Als ik eens probeerde met een zacht vaartje 't riet in te schuiven op een plaats waar 't bijzonder onduidelijk was en waar 't geluid zich telkens liet hooren? Er zat niets anders op; ik nam dus een aanloopje, met korte en geruischlooze riemslagen en schoof 't riet in met de boot. 't Bleek dat juist op die plek een open plaats in de vele meters breede rietkraag, een vijvertje dus. Aan de overzijde stapten over 't land een paar koetjes, bij elken pas met 't kopje knikkend, en verdwenen in 't struikgewas. Doch overigens liet zich niets zien of hooren. Om beter te kunnen rondzien ging ik rechtop staan in de boot en.... etsj, etsj, etsj, daar vlogen een stuk of drie watersnippen en met onregelmatige vlucht naar een elzenbosch op eenigen afstand, waarachter ze verdwenen. Die waren dus de voortbrengers van dat vreemde geluid geweest. Etsj, etsj, daar vlogen er nog een paar op en na goed rondzien ontdekte ik er nog eenige tusschen 't riet ook, die echter spoedig hun kameraden volgden. De watersnip (*Gallinago gallinago*) had ik in deze buurt nog niet waargenomen, ze broeden er geloof ik ook niet, en dat was weer een nieuwe vogel voor mij in de buurt van Amsterdam.

In de beste stemming werkte ik mij dan ook 't riet weer uit en roeide naar 't midden van 't meer om daar wat te blijven rondrijven. De nevel was weggetrokken, een helder blauwe hemel weerspiegelde zich in 't meer en, al was 't niet meer de zomerwarmte, toch was het heerlijk, zich te laten koesteren door de zonnestrallen. En toen daarop de leeuwerik opsteeg en zijn orgelend lied uitstortte over de zonnige wijde landen, toen was 't een oogenblikje weer geheel lente. Een oogenblikje slechts, want spoedig zweeg de lentezanger weer. Doch toen ik langzaam terugroeide, kwamen allerlei voorjaars herinneringen bij mij op. En bij 't voorbij varen herkende ik weer de oude plekjes, waar we toen wat moois gezien hadden, hier vloog een eend van zijn nest vol eieren op, daar bloeide de moeraswolfsmelk zoo mooi en daar zat altijd die groote karekiet te zingen. In gedachten doorleefde ik weer al de heerlijke dagen, die we hier doorbrachten en toen ik de boot teruggebracht en welvoldaan over den mooien dag, die achter mij lag, langs 't smalle landweggetje terugkeerde, dacht ik bij mijzelf: Hoe jammer, dat maar zoo weinig Amsterdammers deze mooie streek kennen: ik moest er toch eens een stukje over schrijven in De Levende Natuur!

Want mooi zijn de landen ten westen van den Amstelveenschen weg, en mooi is de Amstelveensche weg zelf! Ga er eens in den tijd heen, dat de oude iepen langs de zijden ontbladerd zijn, als de kale takken, takjes en twijgen zich tot dat donkerbruine gewirwar vermengen dat Mauve zoo gaarne weergeeft en waartegen de blauwe kiel van een boerenarbeider zoo mooi uitkomt, en zie, hoe dat takkenweb zich uitbreidt tegen de witte troostelooze wolkenlucht, of, als 't bruin door wat zonnestrallen verlevendigd wordt, hoe goed het afsteekt tegen den blauwen hemel. Ga er heen in de lente, als een lichtgroen waas de takken overdekt, in den zomer, als de zware, knoestige stammen een dichte bladervracht torschen, of in den herfst, als het loof verkleurt en blaadje na blaadje omlaag dwarrelt, en steeds zult ge den weg even mooi vinden. En vergeet dan vooral ook niet, er eens heen te gaan, als het zwaar geijzeld heeft, zooals verleden winter eens het geval was: 't schouwspel dat u dan wacht zult ge nooit vergeten. Geen wonder waarlijk, dat men bijna geen wandeling langs den Amstelveenschen weg kan doen, zonder één of meer schilders te ontmoeten.

En dan dat typische waterland, dat zich van hier tot de Nieuwe meer uitstrekt! De vlakke weilanden, doorsneden met stille rietomzoomde slooten, in wier onbewogen oppervlak zich de wijde blauwe hemel weerspiegelt, en vooral de nevelige horizon, waartegen zich hier en daar in vlakke tinten een molen of een boschje of wat bomen afteekenen, ze vormen landschappen van ongeëvenaarde teerheid en schoonen eenvoud.

Flinke boerderijen, omgeven door hoog geboomte, door bloementuintjes en boomgaarden, liggen langs den weg geschaard. Zoo spoedig het voorjaar op de vochtige wieken van den westenwind zijn intocht doet in de lage landen, zitten de spreuwen daar op de nokken der daken en in de boomen in rijtjes van een stuk of wat en laten de zonnestrallen over de groene en paarse weerglanzen van hun bruiloftspakje spelen. Wat zijn ze blij, dat de winter voorbij is, met hoeveel aandacht zitten ze hun lenteliedje te kwebbelen: veel kunnen ze niet, maar ze meenen 't zoo goed! Wat aan hun stem ontbreekt vergoeden ze door hun bewegingen. In de boerentuintjes hangen bij bundeltjes de sneeuwkllokjes neer, wit tegen den zwarten grond, kleurige perkjes crocusjes en hepatica's verlustigen het oog, dat gretig naar de eerste bloemen uitziet. In de weilanden stijgen de eerste leeuweriken op en vullen de lucht met hun gejubel. Er komen bij den Koenemolen meer kuifleeuweriken dan gewone voor. Ze zijn een aanzienlijk stuk grooter dan de laatste en hebben aan de achterzijde van de uitgespreide vleugels een witte rand; ook de kleur is lichter. Als ze op 't land of op den weg voor ons rondstappen, is duidelijk met het bloote oog de flinke kuif te onderscheiden. In 't gras prijken nu overal de sterretjes van 't speenkruid en klein hoefblad. En spoedig barsten ook de

zwellende knoppen van de iepen en 't takkennetwerk wordt bijna geheel ondoorzichtbaar door de talloze bloemhoopjes.

Boven de slooten dansen dichte zwermen kleine mugjes, de kikkers ontwaken en 's avonds golft hun eindeloos, eentonig gezang over de velden; voorns zwemmen in troepjes traag voort dicht langs de oppervlakte en de eerste draaitorretjes wielen rond. Jongens loopen met netjes en flesschen de slooten langs om "hagedissen" te vangen. Tusschen 't riet vindt men nu en dan een *Carabus clathratus* of *granulatus*, mooie groote loopkevers die in wilgenstronken overwinterd hebben, of een rozenboktor (*Aromia moschata*) met zijn sierlijke lange sprieten. Kwikstaartjes komen terug uit 't zuiden, eerst de witte, later de gele, en stappen, nuffig met het staartje wippend, rond op de mesthoopen. 's Winters, als de beide andere weg zijn naar 't zuiden, heb ik aan het begin van den Amstelveenschen weg ook wel de groote gele kwikstaart (*Motacilla melanope*) waargenomen, een vogeltje dat in Duitschland 's zomers langs de beken veel voorkomt (Bachseltze), doch in ons land tot de vrij zeldzame wintergasten behoort. Toch mocht ik het bij Amsterdam meermalen waarnemen. De voornaam "groote" is niet erg in orde, want 't vogeltje zelf is kleiner dan zijn meer algemeene verwanten, doch heeft een langere staart dan deze. Vooral naar de stuit toe is de onderzijde geel; op de borst valt er niet veel meer van te merken, die is eer grauw of wit.

Ook in den winter is er voor den ornitholoog genoeg te zien buiten. Zoo nam ik op dezelfde wandeling waarop ik onze *Motacilla melanope* zag, in de moerasjes aan 't Karnemelksche Gat een groote troep kramsvogels waar, ook geen alledaagsche vogel voor Amsterdam. Ze zijn van zanglijster en koperwiek makkelijk te onderscheiden, behalve door de meerdere grootte en den iets langere staart, aan 't feit, dat ze boven niet effen bruin zijn, zooals deze beide. De kop toch is lichtgrijs, daarop volgt een bruine strook tusschen de wortels der vleugels en hierop weer de lichtgrijze stuit en staart, die van achteren door een breeden zwarten band afgesloten wordt. Die verschillende grijze en bruine banden zijn scherp van elkaar gescheiden. 't Zijn anders erg schuwe vogels, die kramsvogels; een heelen tijd heb ik ze nageloopt en getracht ze te besluipen, maar telkens vlogen ze weer verder weg, voortdurend "tsaktsaktsak" roepend. Aan hun voorkomen en wijze van doen zijn ze terstond als lijsters te herkennen.

Op een mooien ochtend laat zich voor 't eerst het tjiptjafje hooren, die kleine, eenvoudige lentebode, die zoo bescheiden zijn simpele toontjes de ijle voorjaarslucht inzendt, en toch met meer vreugde begroet wordt dan menige groote zanger in de vogelwereld. Voorbij de Kalfjeslaan, vlak bij 't Karsenlaantje, is een plekje aan den Amstelveenschen weg, waar nu langs den slootkant voor al de welriekende viooltjes (maarts viooltje-*viola odorata*) geuren tusschen het gras, schuchter haar diepblauwe bloempjes verbergend.

En nu is spoedig de tijd daar voor 't groote dotterbloemfeest. Snel en ongemerkt hebben de dotterbloemen op de landen rechts van den weg hun sappige groote bladeren ontplooit en groepjes bloemknoppen werken zich omhoog. Hier en daar vertelde reeds een gele plek in de verte, dat er al eenige open waren gegaan, maar de groote massa wacht, tot er een paar mooie zonnige dagen met een blauwe hemel zijn geweest, van die dagen dat zonder ophouden het gejubel der leeuweriken van omhoog neerstroomt, dat hommels en bijen en mestvliegen in 't zonlicht dansen om de wilgenkatjes en de speenkruid sterretjes. Maar dan zijn op een mooien morgen de groene landen op eens in een wijde gouden vlakte veranderd en in duizenden bij duizenden lodderlachen van alle zijden de botergele kelken van de dotterbloemen ons tegen. Dat is een feest! Bij honderden stroomden de stadskinderen naar buiten de landen op en keeren met ontzaglijke ruikers van levend goud, die ze nauwelijks met de beide armen omvatten kunnen, terug naar huis. Daar aangekomen weten ze waarschijnlijk geen raad met die hoopen

bloemen, maar och, toen ze aan 't plukken waren, zagen ze ook telkens weer mooiere en grootere om zich heen en ze konden er maar niet mee ophouden!

De dotterbloemen ontvangen voornamelijk bezoek van mestvliegen en honingbijen. De hommels houden zich meer op met de purperen doovenetel en de mooie blauwe bloempjes van de hondsdrif, die langs de wegen de bermen bont kleuern. Okk het reukgras *Anthoxanthum odoratum* ontwikkelt nu zijn aartjes. Op zulke dagen hebben we menig roeitochtje gedaan, die ik niet licht vergeten zal. Eén vooral staat mij nog helder voor de geest. Een goede kennis uit 't Gooi was overgekomen en we zouden hem eens toonen, dat ook Amsterdam toch wel op eenig natuurschoon kan bogen. 't Weer had niet beter kunnen zijn, toen we 's morgens met ons drieën den Amstelveenschen weg opzochten en spoedig een bootje gevonden hadden. Vroolijk voeren we 't slootje af tusschen bebloemde oevers en weldra dreven we op de wijde, vlakke Nieuwe Meer. De blauwe hemel, 't lichtblauwe meer, waarop hier en daar een bootje dreef, de frischgroene weilanden links, waar we dicht langs voeren, en die overdekt waren door de gouden dotterbloemenpracht, de zon, die aan alles 't leven gaf, 't was overal even mooi, waar men ook heen zag. Hoog in de lucht zongen de leeuweriken, op de zonnig-gele landen wemelde het van bloemenplukkende kinderen, alles was even vroolijk en genoot van de leven brengende zonnearmte.

De Koenemolen, waarvan we eerst in de verte door den morgennevel slechts de effen omtrek hadden gezien, werd duidelijk, naarmate we naderden, tot we er ten slotte vlak bij waren. Een troepje kempaantjes vloog over 't water op den oever toe en zette zich op 't land neer, zoodat we heel duidelijk de halskragen konden onderscheiden. In de lucht is 't kempaantje makkelijk te herkennen door 't gemis van een witten achterrand aan den vleugel, die de tureluur wel heeft. Men ziet ze geregeld in de landen langs de Nieuwe Meer, in den zomer in groote troepen, ijverig in 't pas gemaaide naar voedsle zoeken. We varen nu de sluisvaart in, om ons te laten schutten, wat natuurlijk een oogenblikje ophoudt, welken tijd we echter gebruiken, om bij den sluiswachter/molenaar naar nesten te informeeren. Hij is er goed mee op de hoogte en trekt er profijt van door elken dag enkele eieren uit de nesten van het waterhoentje te nemen, dat dan weer bijlegt. De waterhoentjes schijnen hier dus niet zoo slim te zijn al die, waarvan de heer Vijverberg eens in dit tijdschrift verhaalde.

De laatste sluis wordt geopend en we varen het Karnemelksche Gat in. In 't riet zingen druk karekieten en rietzangers; de eersten pas aangekomen, vooral een grote karekiet trekt zeer de aandacht, maar we hebben nu geen geduld om de dikke rietkraag te gaan doorzoeken naar zijn nest, verlangend als we zijn naar de rietlandjes meer naar achteren. Kieviten scheren op hun breede stompe vleugels door de lucht en laten hun klagend 'kieuwie' weerklinken, de eerste lettergreep langer en dan, na een zware Engelsche w, de tweede kort. De beide Engelsche namen 'lapwing' en 'peewit' karakterizeeren heel aardig het uiterlijk van den vliegende vogel en 't geluid dat hij al vliegende laat hooren.

Daar verschijnen eenige andere vogels ten tooneele: Gruwutto, gruwutto, gruwutto, hoe langer hoe sneller achter elkaar, tot 't tenslotte overgaat in grutto-grutto-grutto. Den naam hoef ik niet meer te zoeken, want ze hebben hem zelf al meer dan honderd maal met veel misbaar uitgeroepen. Daar snellen ze voorbij door de lucht, de lange snavels recht vooruit, en we zien duidelijk de door de zon beschenen helder roodbruine borst tegen den blauwen hemel afsteken. Wat een mooie vogels! Een paar andere volgen hen met even luid rumoer en in de eerste volgende uren is hun geroep niet meer van de lucht. En weer andere toonen mengen zich daar tusschen, van een kleinere vogel, die overigens veel op de grutto lijkt, doch diens trots, de roodbruine borst, mist: de tureluur. Kievit, grutto en tureluur, drie klanknabootsende namen; geen wonder is 't, dat de boeren de vogels naar 't geluid genoemd hebben, dat hun in 't voorjaar dagelijks van alle zijden in de ooren klinkt en dat zoozeer de aandacht trekt. Kijk,

daar hebben wij nog een vierde vogelsoort, een troepje van een stuk of drie vliegt boven ons hoofd voorbij en laat een doordringend geschreeuw hooren. Ze zijn pikzwart met helderwit geteekend en ge ziet duidelijk, dat ze een langen rooden snavel eb roode pooten hebben, heel mooie vogels. Makkelijk zijn ze dan ook te herkennen als scholeksters, die ge aan 't strand van de Noordzee vaak genoeg gezien hebt. Maar ook bij Amsterdam zijn ze vaak te zien, vooral op 't onwaardeerbare Zeeburg, waar ze vaak bij tientallen achter 't zulteland (zeeaster) naar voedsel loopen te zoeken aan den kant van 't water.

Spoedig zetten we nu voet aan wal en leggen de boot vast, om een excursie in de rietlandjes te doen. Teerblauwe moerasviooltjes zien vanuit de ronde blaadjes in 't rond tot ons omhoog. Om de slanke wilgentakken, bezet met groote gouden katjes, waarop de zon glinstert, dansen dikke hommels zoemend rond en bruingeel behaarde mestvliegen (*Scatophaga stercoraria*) zwelgen in den overvloed van honing. Dotterbloemen en speenkruid zitten vol kleine zwarte bloemkevertjes, die zich aan 't stuifmeel tegoed doen.

Hier en daar steken lichtrose bloempjes van de kleine valeriaan omhoog, een tweehuizig plantje, zooals ge spoedig bemerkt, want de mannelijke bloemen zijn grooter en vallen meer op dan de vrouwelijke. In nietigheid worden deze echter nog overtroffen door de veldsla (*Valerianella*), waarvan we de bloemen slechts met moeite kunnen vinden. Dan weer komt er een plek vol met het aardige trilgras (*Briza media*). Langzamerhand wordt de grond minder stevig en begint onder onze voeten te golven, hoe meer we den waterkant naderen. Rrrrrt, daar snort een wilde eend vlak voor ons op, de hals recht vooruit gestrekt, en zoekt een goed heenkomen over 't meer. We snellen op de plek toe en vinden een nest met zes groote lichtgroenblauwe eieren, nog geheel warm. Een van ons kan de verleiding niet weerstaan, eens te beproeven of ze versch zijn, door er een in't water te leggen, en 't kost de beide anderen heel wat moeite, hem ervan terug te houden, een paar mee te nemen; maar ten slotte behaalt hun rhetorisch talent toch de overwinning.

Nu nog even naar de elzenboschjes, waaruit 't geroep van den koekoek ons tegenklinkt. De bodem is bedekt met een welig kleed van nachtegaalskruid, kleeftkruid, hondsdrif, purperen doovenetel en speenkruid. Hier en daar bevinden zich heel eigenaardige beltjes, gevormd door een zeggesoort (*Carex paniculata*), waarvan de planten zich een aanzienlijk stuk boven den grond verheffen en rusten op een zuil van wortels, aarde etc. In een ruigte ontdekken we een merelnest met een stuk of wat lichtblauwe eitjes, waarvan we even een schetsje maken. We zijn nu aan de andere zijde van 't boschje aangekomen en voor ons liggen de wijde landen, nu nog zonder koeien. Grutto's schermen boven ons hoofd roepend heen en weer, zetten zich nu en dan op 't land neer en loopen heen en weer, zeer weinig schuw, zoodat we ze mooi van dichtbij kunnen waarnemen. Doch 't wordt tijd voor den terugkeer, naar de boot dus, en van wal gestoken. Kijk, 't zwarte sterntje is ook al terug, als vanouds zwerft 't met onzekeren wiekslag over 't water rond. Ook boerenzwaluwen scheren af en aan op hun slanke vleugels, blauwglanzend in 't zonlicht. Wel eigenaardig, dat hier alle vier de zwaluw soorten voorkomen: boerenzwaluw, huiszwaluw, torenzwaluw en oeverzwaluw. 't Is mij zelfs eens opgevallen, dat bij een zeiltochtje op de Nieuwe Meer twee zwaluwsoorten om ons heen over 't watervlak streken: gierzwaluw en oeverzwaluw! De laatste, een bewoner van zandstreken, waar hij zijn nest aan 't eind van een langen gang in zandafgravingen maakt, zoudt ge hier niet verwachten, en een tijd lang is 't mij een raadsel geweest, waar ze hier toch wel broedden. Doch op een goeden dag hebben we in de steile randen van een pas gesneden sloot evenwijdig en op korte afstand van de Amstelveenschen weg, een heele nestkolonie re van ontdekt. Of Amsterdam ook een gunstig gelegen plaats is voor ornithologen, van alles vindt je er! Aan weerszijden van de sloot zaten de loodrechte oevers vol gaatjes, waaruit voortdurend de aardige zwalwtjes af een aan vlogen. Vreemd genoeg bestonden die beide slootranden

daar juist voor een stukje uit zand, overigens natuurlijk veen. Hoe dat zand er tusschen in komt is mij een raadsel.

Op een wandeling kan een Amsterdammer met een beetje geluk dus kennis maken met al de inlandsche zwaluwsoorten, hoezeer deze ook in levenswijze verschillen. Langzamerhand naderen we de Koenemolen weer; nog even den rietzoom langs, om naar rietvogels od nesten uit te zien. Kijk, daar vlucht een waterhoentje weg, gauw 't riet in! Ja, waarlijk, daar ligt een nest, boordevol met eieren, in lagen boven elkaar gestapeld. Een aardig gezicht! Doch we hebben weinig tijd meer en haasten ons terug, om ons te laten schutten in de Nieuwe Meer om daarlangs huiswaarts te roeien.

Als 't weer goed blijft, zoals 't vorige jaar bij uitstek 't geval was, duurt het dotterbloemfeest ruim een week, daarna wordt het geel langzamerhand verdrongen door 't rose der pinksterbloemen, die dan de landen kleuren. De meimaand heeft ondertusschen haar intrede gedaan, de zon wordt steeds warmer en 't gejubel der leeuwerikken is niet van de lucht. Nu moeten we nog eens naar de Koenemolen. Langs den Amstelveenschen weg zijn appel- en pereboomen geheel met rose en witte bloesems overdekt en op een der boerderijen zien uit 't gras honderden witte sterren van de vogelmelk ons aan. Op de weilanden bloeit nu 't veenreukgras (*Hierochloa odorata*) dat wel wat van 't trilgras heeft. In de elzenboschjes langs 't Karnemelkssche Gat, die nu met frisch groen overdekt zijn, klinkt het gezang van karekiet, rietzanger en tuinfluiter en het geroep van de koekoek mengt zich daartusschen. Moerasviooltjes bloeien nog druk en prachtig steken de groote heldergele schermen van de moeraswolfsmelk tegen den donkeren achtergrond der boschjes af. Hier zullen we 't struikgewas eens afzoeken, er zitten zeker nestjes, want overal zitten vogels te zingen. Kijk, wat fladdert daar over den grond voor onzen voeten weg; een zieke of gewonde vogel? Neen, 't is de rietgors dat ziet ge dadelijk aan den pikzwarte kop – die ons van zijn nest tracht weg te lokken door zich lam te houden. Lang duurt 't dan ook niet meer, of we hebben 't gevonden, vlak op den grond, en met een drietal eitjes die op lichtbruinen grond allerlei vreemde krabbels vertoonen, alsof ze er met een pen opgeteekend waren. In een struikje in de buurt zit

druk een kneutje te kweelen en laat ons zijn licht roode borst zien. Daar moeten we ook even heen. 't Vogeltje neemt pas de vlucht, als we vlakbij zijn, en spoedig is 't nestje gevonden, een paar voet boven den grond, en met zes lichtblauwe eitjes. Nadat we 't alle genoeg bewonderd hebben en er een schetsje van gemaakt is, keeren we terug langs 't nest van den rietgors. Deze is ondertusschen teruggekeerd en vliegt niet meer weg, als we er weer bij staan. Maar even moeten we toch nog de aardige eitjes zien, nogmaals houdt de vogel zich gewond, als we hem opjagen, doch we laten het dier niet lang in angst en trekken ons spoedig terug. Nog even willen we een paar orchideeën zien te vinden, - d.w.z. alleen de bladrossetjes, want van bloemen of knoppen is nog geen spoor te zien, om ze uit te steken en mee te nemen. Van alle drie de hier voorkomende soorten (*Orchis incarnata* en *latifolia*, *Platanthera bifolia*) vinden we spoedig eenige exemplaren en bij 't zoeken hebben we nog 't geluk, kort na elkaar twee gruttonesten te vinden, beide met eieren. De vogels vliegen roepend om ons heen, toch ze hebben van ons niets te vreezen: we laten beide nesten ongedeed; hoe de mooi geteekende eieren ons ook lokken. En nu vlug 't bootje teruggebracht naar den molen, als het voor drieën niet terug is, kijkt de molenaar kwaad, omdat hij zijn koeien niet op tijd kan gaan melken.

Op den terugweg zien we het kemphaantjesgevecht, waarvan ik in een vorig stukje al eens verteld heb. Tegen den muur van 't huisje van de Koenekade zijn een paar huiszwaluwen bezig twee nestjes te bouwen. Van 't eene is de rand bijna af, van 't andere zijn echter pas de fundamenten gelegd. Overal tegen den muur zitten mopjes klei geplakt. Of dit voorraad is voor de bouwmeesters, of vergissen ze zich zo dikwijls in de plaats van bestemming der bouwspecie? Die eenvoudige huiszwaluwen zijn van dichtbij gezien toch alleraardigste diertjes, echt geschikt voor Italiaanschen naam Madonnavogeltjes.

Langs den Amstelveenschen weg ontdekken we nog 't nest van een pimpelmeesje in de holte van een boom op een meter of drie boven den grond. De aardige eigenaar vliegt voortdurend af en aan en uit en in, zeker met voedsel voor de jongen. Wel kunnen we over onzen dag tevreden zijn!

In deezen tijd van 't jaar doe ik gaarne mijn avondwandeling langs den Amstelveensche weg. Dan donkeren de landen en liggen stil een roerloos te wachten op de komende duisternis, gestreeld door de late stralen van de zon, die als een gloeiende vuurbol in 't westen wegzinkt te midden van vergulde wolkenstapels. In de verte blinkt het gladde oppervlak van het Nieuwe Meer, waarover zich de laatste schepen huiswaarts spoeden. De merel laat haar zoete tonen stroomen en zingt de zon haar afscheid toe. Steeds duisterder wordt het, steeds vager worden de omtrekken der koeien, die met haar breedgehoornde koppen droomerig voor zich uitstaren, steeds minder teekenen zich de lichtpuntjes der bloemen, die hun sterretjes sluiten, tegen 't gras af. De merel zwijgt en nachtvogels vertoonen zich: geruischloos vliegen een paar steenuiltjes op brede wieken rond en zetten zich in de boomkruinen, die zwart afsteken tegen den donkere hemel. Langzaam sterven in 't westen de matte glanzen der zon weg en ten slotte is alles egaal grijs; stilte heerscht overal, slechts verbroken door verwijderd hondengeblaf en den haastige voetstap van den laten wandelaar, die zich naar huis spoedt. Zoo'n paar avonduren vergoeden ruimschoots een dag van hard werken. Langzamerhand verbleekt ook 't lila der pinksterbloemen op de landen weer, en hun plaats wordt ingenomen door de sierlijke koekoeksbloemen (*Lychnis flos cuculi*) die alles rose kleuren, zoover 't gezicht reikt. Aan de slootkanten prijken de trotsche lisschen, de blauwpaarse, witte en rose smeerwortel, de poelruit en 't bonte bitterzoet, de rose schermen van de valeriaan, de zoetgeurende moerasspiraea's, en nog later de sierlijke zwanebloem. Boven 't water der slooten, bedekt met honderden witte bloempjes, zweven blauwe libellen op sidderende vleugels rond. De veenlandjes langs de randen van 't meer vieren hoogtij; welk een bloemenweelde: de bonte *Lathyrus palustris* (moeraslathyrus), de gele bloemen van *Lysimachia thyrsoflora* en vulgaris

en van 't aschkruid (Cineraria), de rose koekoeksbloemen, de witte pluimen van 't moeraswalstroo, de teerblauwe vergeet-mij-nietjes, de kleurige orchideeën, de ratelaars, de windekelken, de kamperfoelie en de bitterzoet, 't is een bonte dans van kleuren, die de oogen vermoeit. De zomer is gekomen, bedwelmende geuren van de lijsterbes, meidoorn en sering bezwangeren de zwoele lucht; in 't dichte loof der boomen klinkt overal en zonder ophouden de zomerzang van 't spotvogeltje. Geen teergroene weilanden, geen wazige horizon meer, alles is scherp begrensd en hel gekleurd, over alles stroomt het verblindende zonnelicht. Neen, we voelen het, nu is de mooiste tijd voorbij voor 't lage land. Nog enkele weken, dan is de zomervacantie daar, dan zeggen we deze streken vaarwel en zoeken meer schaduwrijke oorden op, om daar de warme zomerdagen door te brengen.

H.C.Delsman jr.